

Årsplan Arena 5. trinn

Måned	Kapittel	Hva sier læreplanen?	Tverrfaglige tema (LK20)	Delkapitler	I fokus	Tverrfaglige Undervisningsopplegg <small>*beskrivelse for tverrfaglige opplegg finnes i Arenas lærerveiledning)</small>
august	Kap.1: Inn på arenaen!	<i>Vi definerer dybdelæring som det å gradvis utvikle kunnskap og varig forståelse av begreper, metoder og sammenhenger i fag og mellom fagområder. Det innebærer at vi reflekterer over egen læring og bruker det vi har lært på ulike måter i kjente og ukjente situasjoner, alene eller sammen med andre. (Udir.no)</i>	Folkehelse og livsmestring Demokrati og medborgerskap	<i>Velkommen til Arena! Hva er samfunnsfag? Lær å lære med Arena-metodene</i>	<i>Vi skal snakke om hva det vil si å lære gjennom å reflektere. Vi skal snakke om hva det vil si å lære gjennom å sammenlikne.</i>	<i>*Aktivitet: Lag læringsplakater!</i> Fag: Alle

arena

			Bærekraftig utvikling		<i>Vi skal snakke om hva det vil si å lære gjennom å utforske.</i>	
					<i>Vi skal snakke om hva det vil si å lære gjennom å diskutere!</i>	
					<i>Vi skal snakke om hva det vil si å lære gjennom å vite.</i>	

<p>september / oktober</p>	<p>Kap.2: Spor etter vikingtid</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Samanlikne korleis ulike kjelder kan gi ulik informasjon om same tema, og reflektere over korleis kjelder kan brukast til å påverke og fremje bestemte syn • Reflektere over korleis møte mellom menneske har bidrege til å endre korleis menneske har tenkt og ulike samfunn har vore organiserte 	<p>Demokrati og medborgerskap</p>	<p><i>Vikinger ute i verden</i></p> <p><i>På sporet av fortiden</i></p> <p><i>Vikingspor under jorda</i></p> <p><i>Å bruke detektivbriller på fortidens kilder</i></p> <p><i>Har historikerne vært rettferdig mot vikingene?</i></p> <p><i>Hva har vi lært?</i></p>	<p><i>Reflektere: Hvordan kan vi få kunnskap om fortiden?</i></p> <p><i>Sammenlikne: Hva gjør vi når ulike kilder motsier hverandre?</i></p> <p><i>Utforske: Hva kan spor etter vikingene fortelle oss om hvem de var?</i></p> <p><i>Diskutere: Kan vi tolke spor fra fortiden på feil måte?</i></p> <p><i>Vite: Å lete etter samme informasjon i flere kilder</i></p>	<p><i>*Aktivitet: Undersøk og lag vikingmat (se side x)</i></p> <p>Fag: Mat og helse</p>
----------------------------	---	---	-----------------------------------	---	--	---

					<i>kan gi svar på vanskelige spørsmål</i>	
oktober/ november	Kap.3: Like rettigheter – ulike liv	<ul style="list-style-type: none"> • Reflektere over kvifor konflikhtar oppstår, og drøfte korleis den enkelte og samfunn kan handtere konflikhtar. • Samtale om menneske- og likeverd og • samanlikne korleis menneskerettane er blitt og blir varetekne i ulike land. • Utforske og presentere ei global • utfordring ved berekraftig utvikling og kva for konsekvensar ho kan ha, og utvikle forslag til korleis ein kan vere med på å motverke utfordringa og korleis 	<p>Folkehelse og livsmestring</p> <p>Demokrati og medborgers kap</p> <p>Bærekraftig utvikling</p>	<p><i>Alle menneskers rettigheter</i></p> <p><i>Alle mennesker er like mye verdt</i></p> <p><i>Alle har rett til undervisning</i></p> <p><i>Kraft til å bære framtiden</i></p> <p><i>Når menneskerettighetene ikke følges</i></p> <p><i>Hva har vi lært?</i></p>	<p><i>Reflektere: Hvilke rettigheter gjelder for alle mennesker i verden?</i></p> <p><i>Sammenlikne: Hvordan oppfylles menneskerettighetene i ulike land?</i></p> <p><i>Utforske: Hvordan kan retten til undervisning oppfylles på ulike måter?</i></p> <p><i>Diskutere: Er noen rettigheter viktigere enn andre?</i></p>	<p><i>*Aktivitet: En helt ny skole</i></p> <p>Fag: Norsk, Kunst og håndverk</p> <p><i>*Aktivitet: Ethiske dilemmaer, minoriteter og religionsfrihet</i></p> <p>Fag: KRLE</p>

arena

		samarbeid mellom land kan bidra.			Vite: <i>Hva landene i FN mener alle mennesker trenger for å ha det bra.</i>	
--	--	----------------------------------	--	--	--	--

<p><i>november / desember</i></p>	<p>Kap.4: En historie om demokratiet</p>	<ul style="list-style-type: none"> Beskrive sentrale hendinger som har ført fram til det demokratiet vi har i Noreg i dag og samanlikne korleis enkeltmenneske har høve til å påverke i ulike styresett 	<p>Demokrati og medborgerskap</p>	<p><i>Demokrati i verden gjennom historien</i></p> <p><i>Det første demokratiet?</i></p> <p><i>Kunsten å overbevise</i></p> <p><i>Vikingene og tinget</i></p> <p><i>Folket mot kongen!</i></p> <p><i>Eidsvoll 1814</i></p> <p><i>Kvinnene protesterer</i></p> <p><i>Stemmene som gjør demokratiet bedre</i></p> <p><i>Hva har vi lært?</i></p>	<p><i>Reflektere: Hvorfor er det viktig for mennesker å påvirke det som skjer i samfunnet?</i></p> <p><i>Sammenlikne: Hvordan har samfunn blitt styrt før, og hvordan blir samfunn styrt nå?</i></p> <p><i>Utforske: Hvordan har modige personer endret demokratiet til det bedre?</i></p> <p><i>Diskutere: Hva gjør et samfunn mest mulig demokratisk?</i></p>	<p><i>*Aktivitet: Lag et kunstverk som uttrykker en mening om et godt demokrati (</i> Fag: K&H</p> <p><i>*Aktivitet: Arbeid med jødeparagrafen og jødernes historie i Norge. Hvor demokratisk var grunnloven?</i> Fag: KRLE</p> <p><i>*Aktivitet: Arbeid med suffragette-bevegelsen, plakater, sanger, de ulike kvinnene.</i> Fag: Engelsk</p> <p><i>*Aktivitet: Saktekst om jenter rettighetskamp i utvalgt land/sted.</i> Fag: Norsk</p>
-----------------------------------	---	--	-----------------------------------	--	---	--

					Vite: <i>Hvordan ideen om folkestyre oppsto og utviklet seg gjennom historien.</i>	
januar/ februar	Kap.5: Hvem sin historie? Hvem sitt kart?	<ul style="list-style-type: none"> Utforske hovudtrekk ved historia til samane og dei nasjonale minoritetane* i Noreg og presentere rettar samane og dei nasjonale minoritetane i Noreg har i dag Beskrive geografiske hovudtrekk i ulike delar av verda og reflektere over korleis desse hovudtrekka påverkar menneska som bur der Drøfte kva likeverd og likestilling har å seie for eit demokrati, og utvikle forslag til korleis ein kan motarbeide fordommar, rasisme og diskriminering 	Demokrati og medborgersk ap Bærekraftig utvikling	<i>Urfolk Urfolk i hele verden Å stjele andres land En samisk historie om Norge Ikke kall med indianer! Rettferdighet for urfolk Hva har vi lært?</i>	<i>Reflektere: Hvorfor er det viktig å lære om samenes historie?</i> <i>Sammenlikne: Hva er likt, og hva er forskjellig for urfolk i ulike land?</i> <i>Utforske: Hvordan påvirker kart vår forståelse av verden?</i>	<p>*Aktivitet: <i>Samiske stedsnavn og språk</i> Fag: Norsk</p> <p>*Aktivitet: <i>Finn ut mer om en urfolksgruppe (se side xx)</i> Fag: norsk</p> <p>*Aktivitet: <i>Skriv saktekst</i> Fag: Norsk</p> <p>*Aktivitet: <i>Urfolks tradisjonskunnskap om natur</i> Fag: Naturfag</p> <p>*Aktivitet: <i>Urfolk i engelskspråklige land</i> Fag: Engelsk</p>

		<ul style="list-style-type: none"> Reflektere over korleis møte mellom menneske har bidrege til å endre korleis menneske har tenkt og ulike samfunn har vore organiserte 			<p>Diskutere: <i>Hva har historien betydd for hvordan urfolk har det i dag?</i></p> <p>Vite: <i>Hvilke rettigheter samer i Norge har, og hvorfor disse finnes.</i></p>	
<i>mars/ april</i>	Kap.6: Lovlig unormal	<ul style="list-style-type: none"> gi døme på kva lover, reglar og normer er og kva slags funksjon dei har i samfunn, og reflektere over konsekvensar av å bryte dei 	<p>Folkehelse og livsmestring</p> <p>Demokrati og medborgers kap</p>	<p><i>Samfunn og lover i utvikling</i></p> <p><i>Lover og regler i samfunnet</i></p> <p><i>En regel er en regel, eller?</i></p>	<p>Reflektere: <i>Hvilke normer, regler og lover er bra for samfunnet vårt?</i></p> <p>Sammenlikne: <i>Hva kan skje hvis man bryter en lov? Hva kan skje hvis man bryter en regel? Hva</i></p>	<p>*Aktivitet: <i>Skriv et leserinnlegg</i></p> <p>Fag: Norsk</p>

				<p><i>Normer – forventninger i samfunnet</i></p> <p><i>Hvor kommer normene fra?</i></p> <p><i>Å bryte med normene</i></p> <p><i>Hva har vi lært?</i></p>	<p><i>kan skje hvis man bryter en norm?</i></p> <p><i>Utforske: Er det sammenheng mellom ordene norm, normal, unormal?</i></p> <p><i>Diskutere: Er det alltid riktig å følge lover, regler og normer?</i></p> <p><i>Vite: Normer, regler og lover endres etter hvert som samfunnet utvikler seg.</i></p>	
<i>mai/juni</i>	Kap.7: Alle er som	<ul style="list-style-type: none"> reflektere over variasjonar i identitetar, seksuell orientering og kjønnsuttrykk, og eigne og 	Folkehelse og livsmestring	<i>Det er bare jeg som er meg</i>	Reflektere: <i>Hva er kjønnsidentitet?</i>	Fag: Kunst og håndverk Aktivitet: <i>Meg og rollene mine</i>

Forslag til årsplan for Arena 5, med forbehold om mindre endringer.

	<p>ingen andre</p>	<p>andre sine grenser knytte til kjensler, kropp, kjønn og seksualitet og</p> <ul style="list-style-type: none"> • drøfte kva ein kan gjere om grenser blir brotne • Utforske ulike sider ved mangfald i Noreg og reflektere over menneska sine behov for å vere seg sjølve og for å høyre til i fellesskap 	<p>Demokrati og medborgerskap</p> <p>Bærekraftig utvikling</p>	<p><i>Din informasjon</i></p> <p><i>Identitet og kjønn</i></p> <p><i>Kjønnsnormer forandrer seg</i></p> <p><i>Guttesko?</i></p> <p><i>Jentesko?</i></p> <p><i>Barnesko?</i></p> <p><i>Hva er kjønnsidentitet?</i></p> <p><i>Hva har vi lært?</i></p>	<p>Sammenlikne: <i>Hvilke normer gjelder for ulike kjønn?</i></p> <p>Utforske: <i>Hvilke kjønnsroller finnes i samfunnet vårt?</i></p> <p>Diskutere: <i>Hva har kjønn egentlig å si for hvem vi er og hva vi liker å drive med?</i></p> <p>Vite: <i>Du har rett til å være deg selv.</i></p>	<p>Fag: Matematikk og Kroppsøving</p> <p>Aktivitet: <i>Regn på statistiske forskjeller (se side X)</i></p> <p>Fag: Norsk</p> <p>Aktivitet: <i>Skriv et leserinnlegg (se side</i></p> <p>.</p> <p>Fag: Norsk, Kunst og håndverk</p> <p>Aktivitet: <i>Lag en reklame (se side X)</i></p>
--	---------------------------	---	--	--	--	--

arena